

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Popis – obecné pojmy a obecná charakteristika

Obecné poznatky

Funkční styl: prostě sdělovací
odborný
umělecký

Slohový postup: popisný (vyprávěcí)

Charakteristika: Cílem popisu je konkrétní a reálná představa popisované osoby, krajiny, předmětu apod. Popisuje se přímočaře, jasně a srozumitelně a podle funkčního stylu a podle zaměření k adresátovi se volí jazykové prostředky, ale vždy takové, aby pro příjemce byly srozumitelné. Znak popisovaného objektu se podávají zásadní, podstatné, a to ve vhodném pořadí. Popis lze dělit dle objektu, který se popisuje: osoba, zvíře, věc, děj, pracovní postup, krajina a další. Popis lze dělit dle použitých jazykových prostředků na prostý, odborný, umělecký.

Popis bývá součástí i jiných slohových útvarů, zejména je využíván při vypravování.

Kompozice: Popis se vyznačuje jasností, konkrétností a hlavně řádem a logickým sestavením kompozice. Je třeba hned v úvodu práce zvolit postup popisu, např. odpředu dozadu, od jednotlivostí k celku apod. Kompozice je zvolena tak, aby směr popisu šel jasným směrem, tedy k finální konkrétní představě o popisovaném objektu.

Syntax: Větná skladba je dána funkcí popisu a použitím popisu v daném funkčním stylu. U prostě sdělovacího funkčního stylu jsou voleny věty jednoduché, popř. kratší a srozumitelná souvětí. U popisu v odborném funkčním stylu jsou tvořena

delší souvětí s vedlejšími větami příčinnými a důvodovými, popř.přípustkovými, s mnohými přístavky, event.předchodníky. Takto vytvořené věty a souvětí jsou náročné na pochopení.

Lexikum:

Při popisu jsou volena slova neutrální, většinou spisovná. V odborném funkčním stylu slova odborná a odborná slovní spojení. V uměleckém funkčním stylu se používají slohově zabarvené jazykové prostředky, např. metafory, přirovnání, eufemismy a další.

Výběr jazykových prostředků je podřízen funkčnímu stylu, ve kterém je popis použit.

Specifikum:

Na základě popisu je získána přesná představa o objektu, jenž je popisován.

Příklad:

Nalezni typické znaky pro daný slohový útvar dle následujícího schématu:

- funkční styl
- funkce
- kompozice
- větné a jazykové prostředky
- výpovědní význam

Popis prostý

Do školy jsem procházela kolem bufetu, ze kterého každé ráno vonělo kakao a tuk, na kterém se asi smažily koblihy. Nikdy jsem se v mléčném baru, jak znělo jeho přesné označení, nezastavila.

Vždycky jsem měla co dělat, abych přiběhla do školy včas.

Běžela jsem přímo přes přechod. Ani jsem se nemusela rozhlédnout, zda nejede auto, protože v tu dobu byl přechod zabezpečen policistou. Za předchodem doleva a hned první odbočkou doprava a rovně a rovně přes další přechod. I ten byl řízen policistou. Ještě asi padesát metrů a vítala mne modrá stará budova. Cíl mého ranního běhu. Moje škola.

Popis umělecký

Každé ráno mne probouzel pisklavý zvuk maličké poskakující krabičky – zvuk mého budíku. Ani nevím, jak jsem se dostala z vyhřátého pelíšku a nasoukala se do svého úhledně složeného oblečení.

Po otevření mohutných hlavních dveří panelákové krabice, ve které s maminkou bydlím, vyběhnu do mžourajícího rána. Sem tam na mne vykoukne sluníčko, polechtá mne svými paprsky na pihovatém nosíku, až mne donutí si kýchnout. Třpytivé kapičky slziček se mi v ten okamžik objeví v mých hlubokých očích. Moje oči jsou prý jako dvě studánky s blýskajícími se kamínky od odrážejícího se sluníčka. Někdy se prý přemění v krvelačnou saň. Jsou prý zbarvené dočerna a šlehají blesky na všechny strany. Znak toho, že je nutno se mi odklidit z cesty.

Každé ráno, ať prosluněné a vyhřáté od prvních slunečních paprsků, tak i pokryté mlhou a chladivým kabátem vytvořeným ze stékajících dešťových kapek, moje kroky vedou kolem mléčného baru. Až neuvěřitelná vůně se line odkudsi z jeho útrob. Sliny se mi automaticky tvoří v ústech a můj chtíč po nějaké dobrotě je až neuvěřitelný. Ukojit ho ale nemohu, musím tryskem konečně se přemístit blíž a blíž k tomu modravému cíli mého ranního snažení.

Popis odborný

Ranní stávání není příjemné, ale musí být, pokud se chceme přesunout z domova do místa svého působení. Jako učitelka českého jazyka se každé ráno potýkám s těžkou taškou, ve které jsou naskládány všechny potřebné jazykové příručky, nezbytné pro výuku.

Pracovní den je zahájen hodinou literatury v prvním ročníku. Jako pomůcku pro výuky jsem si přichystala Hrabalovu Poetiku. Cílem hodiny je rozbor umělecké pasáže z knihy velikána anglické literatury a celosvětově uznávaného autora Williama Shakespeara. Jeho tvůrčí nasazení bylo velkolepé, jeho dramata vysoce ceněna, recenzety uměleckých děl obdařena vesměs kladnou kritikou. Shakespeareův odkaz je ceněn po staletí, i když tvůrčí období anglického romanopisce, básníka, ale zejména dramatika spadala do období anglické renesance a humanismu.